

ANTIDISKRIMINACE

Odmítnut v zaměstnání kvůli sexuální orientaci str. 2
Odmítnuta kvůli barvě pleti str. 3

Diskriminace v zaměstnání a co na to Zákonník práce? str. 4

Pohlaví jako důvod k diskriminaci Co vlastně diskriminace je a co není? str. 5 - 6

Jak se žije cizincům v ČR Zkušenosti Američana, Bělorusky, Arménky a Ukrajinky str. 6

Případ plzeňské „volavky“ Provozovatelé diskoték usvědčeni z rasové diskriminace str. 7 - 8

Rasově motivované násilí v ČR Co dělat v případě takového útoku str. 9 - 10

Jak se u nás žije cizincům

V České republice žije stále více cizinců, zejména Praha se pomalu, ale jistě přibližuje ostatním evropským velkoměstům, na ulicích vidáme stále více lidí z jiných zemí, o kterých víme či se domníváme, že nejsou turisté, že tu žijí. Přišli k nám buď jako uprchlíci za lepším životem, či ze Západu ze zvědavosti či z touhy zažít něco „exotického“ ve východní Evropě.

Cítí se tu tito lidé diskriminováni proto, že jsou cizinci? Se svými zkušenostmi se podělili Američan Charles, Běloruska Ina, Arménka Karina a Ukrajinka Natália.

pokračování na str. 6

... uvnitř najdete **3x komiks** str. 4, 7 a 9

Vážený přítelé,
 právě držíte v rukou jediné vydání novin Antidiskriminace, které jste obdrželi buď jako samostatné noviny, nebo přílohu našeho romského měsíčníku Romano vodi. Naším cílem je vám co nejlépe přiblížit problematiku diskriminace, dostatečně vysvětlit, co tento pojem vlastně znamená, protože i vy jste se mohli stát obětí diskriminace, aniž byste to věděli.

Chceme vám poradit, jak se v určitých situacích zachovat, jak dále postupovat v případech, kdy jste se stali obětí diskriminačního chování.

Na stránkách Antidiskriminace se mimo jiné dozvíte, kdo se tímto negativním společenským jevem zabývá a jakými resty ho lze postihnout. Seznámíme vás rovněž s lidmi, kteří již diskriminaci poznali na vlastní kůži. V neposlední řadě vás chceme upozornit na Antidiskriminační bezplatnou telefonní linku 800 220 800, kterou obsluhuje tým lidí ochotných pomoci i vám v případě, že jste se s takovýmto jednáním setkali.

Cílem nejen těchto novin, ale také všech antidiskriminačních aktivit, které občanské sdružení Romea nyní realizuje, mimo jiné i Server antidiskriminace <http://antidiskriminace.romea.cz>, je dodat vám odvahu se bránit a přesvědčit vás, že nelze zůstat k diskriminaci lhostejní. Obzvláště v případě diskriminace Romů v oblasti zaměstnávání (tím nezlehčuji všechny ostatní oblasti ani diskriminované skupiny) tento stav brání výrazně změnit sociální situaci Romů k lepšímu.

I když je diskriminaci obtížné a zdlouhavé prokázat, lze se domoci spravedlnosti. O tom se přesvědčíte například na příběhu pana Lecha Sydora, který byl diskriminován kvůli své sexuální orientaci.

Žádná nespravedlnost, a tou diskriminace každopádně je, by neměla zůstat nepovšimnuta. Pokud po přečtení Antidiskriminace dojdete poznání, že jste byli či jste diskriminováni, braňte se!

Věříme, že vás Antidiskriminace, toto jediné vydání, zaujme a vy sami se aktivně zapojíte do boje s diskriminací.

Vojtěch Lavička

Rasové diskriminaci se věnuje také Česká obchodní inspekce

Zákaz diskriminačního jednání je upraven řadou právních předpisů. Zákon o ochraně spotřebitele jasně říká, že prodávající nesmí při prodeji výrobků a poskytování služeb žádným způsobem spotřebitele diskriminovat. Česká obchodní in-

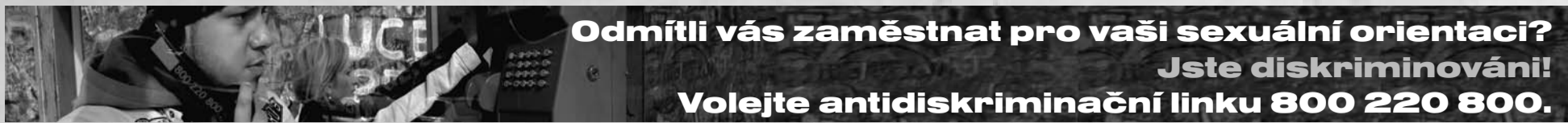
spekce, jak nám v rozhovoru potvrdila její tisková mluvčí Miloslava Fléglová, toto dodržování zákazu diskriminace spotřebitele kontroluje a při jeho porušení příslušně sankcionuje.

pokračování na str. 8

antidiskriminace.romea.cz
 web proti diskriminaci

linka proti diskriminaci
volejte 800 220 800

Diskriminace se nevyplácí

Hlava první, čl. 1 Listiny základních lidských práv a svobod říká: „Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.“ Ano, všichni jsme si rovni, ale někteří jsou si rovnější.

Na této straně vám přinášíme příběhy lidí, jenž se klidně mohly přihodit – možná přihodily – i vám. Hledáte nové zaměstnání, zavoláte na základě uveřejněného inzerátu a ptáte se na podmínky přijetí. Ty splňujete, a tak si domluvíte pohovor. Dlouhé chvíle přemýšlíte, co vlastně na sebe, chystáte si svoji prezentaci, pak jsou všechny přípravy hotovy a vy vyrazíte na pohovor. Když dorazíte na pohovor, čeká vás nepříjemné překvapení. Příslušný pracovník vám totiž po dlouhém zkoumavém pohledu sdělí, že místo je již obsazené.

Při první takové zkušenosti tomu snad ještě uvěříte, po desáté ale už víte své. Pravým důvodem je vaše odlišnost, ať už je to barva pleti, sexuální orientace, věk nebo zdravotní postižení. Naštěstí jsou mezi námi tací, kteří si takové jednání nedají líbit a o rovná práva bojují třeba i soudními spory.

Jedním z nich je pan Lech Sydor. Toho odmítli v zaměstnání kvůli jeho sexuální orientaci.

V únoru roku 2004 se dozvěděl, že Beskydské rehabilitační centrum hledá maséra. Protože on sám má dlouholetou praxi jako masér, kontaktoval pověřenou pracovníci, jež měla nového zaměstnance vybrat. Aby jí o svých kvalitách přesvědčil, nabídl jí dokonce hodinovou bezplatnou masáž na ukázkou.

Během příjemného pohovoru pracovníce usoudila, že by byla škoda Lechových schopností nevyužít i v jejich centru. Obzvláště, když pan Lech dokáže stejně jako jeho otec odstraňovat blokády zad bez dotyku s postiženým místem...

Ze schůzky odcházel po domluvě, že v květnu nastoupí do centra a průběžně si osvojí další potřebné techniky masáží. Pan Sydor si vyhledal kurzy zdravotních a sportovních masáží a těšil se na novou práci. Zároveň se také domluvili na záskocích za maséra, na jehož místo měl nastoupit.

Nicméně, ještě téhož dne volala

Lechovi jeho nevládní matka, která mimochodem v rehabilitačním centru pracovala jako personalistka. Tu navštívila pracovníce centra a ptala se na Lechovu sexuální orientaci.

Pan Sydor se svojí sexuální orientací nikdy netajil, stejně jako tím, že dlouhodobě žije se svým přítelem. To také jeho matka na dotaz odpověděla. Pracovnice centra však podle Lecha reagovala slovy, že by mohl ohmatávat klienty a že na sobě nosí příliš zlata (jeden prsten a jeden řetízek), což se jí nelíbí.

Blížil se den nástupu do práce a panu Sydorovi se nikdo z centra neozval. Kontaktoval tedy zmíněnou pracovníci, která mu sdělila, že na místo mají jiného uchazeče, který má vyšší vzdělání než on. Pan Lech však tušil, že to není pouze kvůli vzdělání a že její názor se změnil potom, co zjistila, že je gay.

Spojil se tedy s ředitelem Rehabilitačního centra a stěžoval si, že nebyl zaměstnán, ačkoliv měl ústní

Pan Lech s rodinou a přáteli při uzavření registrovaného partnerství

foto: Archív Lecha Sydora

příslib. Pan ředitel však reagoval slovy, že ústní příslib není závazný, pro něj má význam pouze podepsaná pracovní smlouva. Tím však pan ředitel neskončil a řekl Lechovi, že kdyby jeho přijetí nezarazila jeho zaměstnankyně, udělal by to on, protože musí dbát na dobré jméno podniku. Ten si nemůže dovolit zaměstnat maséry gaye, aby nepřišel o potenciální klienty.

Navíc panu Sydorovi doporučil, aby si nehrál na oběť a přijal fakt, že je příslušníkem minority stejně jako Židé, Cikáni a lesbičky.

Pan Sydor se s něčím takovým smířit odmítl, našel si advokáta a v červnu 2004 podal žalobu na Beskydské rehabilitační centrum. V prosinci 2005 okresní soud dal za pravdu panu Lechovi a rozhodl, že centrum kromě omluvy musí zaplatit i odškodné 70 000 korun. O necelý rok později krajský soud, k němuž se žalovaní odvolali, rozsudek potvrdil.

Řekněte nám, jak zněla omluva, kterou vám Rehabilitační centrum muselo sdělit?

Do tří dnů od nabytí pravomoci rozhodnutí soudu mi zaslali omluvu s textem, který byl napsán přímo i v rozsudku: Beskydské rehabilitační centrum, se vám, Lechu Sydorovi, narozenému 14. února 1963, s lítostí omlouvá za své diskriminační jednání, kterého se vůči vám dopustilo tím, že vás v dubnu roku 2004 odmítlo přijmout do pracovního poměru z důvodu vaší sexuální orientace. Podepsán je za společnost pan ředitel. Odškodné ve výši 70 000, které mi soud přiřkl, mi také zaslali v termínu.

Věděli jste okamžitě po rozhovoru s ředitelem, že podáte žalobu na Rehabilitační centrum?

Ne, nevěděl, zvažoval jsem a radil se s právníkem, jestli má smysl se do takového sporu pouštět. Jenže nechtěl jsem to na druhou stranu jen tak nechat. Kdybych neměl stoprocentní jistotu, že soud vyhraji, tak bych do toho nešel, ale já jsem měl dva svědky, svoji nevládní matku a svého přítele.

Váš přítel a vaše nevládní matka byli zaměstnanci Rehabilitačního centra, které jste žaloval?

Ano, ale ani jeden z nich tam již nepracuje. Můj přítel odešel sám, ale pracovní pozice mé nevládní matky byla jaksi zrušena. Nebylo to soudně napadnutelné, protože vše bylo podle zákona, ale bylo evidentní, že to byla msta za to, že svědčila v můj prospěch.

Uvědomil jste si při vynesení rozsudku, že toto není vítězství jenom pro vás, ale že to má obrovský význam i pro ostatní gaye a lesbičky?

Po vynesení rozsudku jsem chtěl tento případ medializovat právě z toho důvodu, abych pomohl ostatním se rozhoupat. Těm, kteří jsou nejistí a neví, jak se k takovým případům české soudy staví. Chtěl jsem, aby věděli, že se dá vyhrát. Že už soudy nejsou to, co bývaly, že jak se mění názory ve společnosti, mění i ony svá stanoviska. Pokud totiž zažalují někoho za diskriminační jednání, tak je ten obviněný povinen prokázat svou nevinu, ne naopak.

Co se u vás stalo během těch pár měsíců? Kde teď pracujete?

Pracoval jsem u organizace Podané ruce jako asistent postižených lidí. Tato práce mě naplňovala, ale byla velmi špatně finančně ohodnocena. Musel jsem odejít z finančních důvodů a začal jsem pracovat u soukromého podnikatele, který vyrábí žumpy, septiky a také věci z plastu. Můj zaměstnavatel samozřejmě ví, že jsem gay a věděl to ještě dříve, než jsem k němu nastoupil. A neměl s tím žádný problém. Masážím se věnuji dále, ale pouze ve volných chvílích.

Jaký máte sen?

Mám léčitelské schopnosti a mým snem je léčit lidi.

Pan Lech se svým zákonným partnerem

foto: Archív Lecha Sydora

Odmítli vás zaměstnat pro váš věk, pohlaví, zdravotní postižení? Jste diskriminováni! Volejte antidiskriminační linku 800 220 800.

Diskriminace se nevyplácí

Paní Viera Dunková – Beňová se narodila na východním Slovensku, ale od svých osmi let žije v Čechách. Má osm sourozenců, kteří pro ni hodně znamenají. Většina z nich bydlí v Praze nebo za Prahou, stejně jako už 30 let paní Viera. Na první pohled je paní Viera velmi příjemná žena, přesto nebyla přijata do zaměstnání. Důvodem byl její romský původ.

Zaměstnání hledala, kde se jen dalo. Obcházela podniky, vyplňovala dotazníky, ale všude to bylo stejné. Po telefonu byli všichni milí a přáteliví, zvali ji na pohovory. Problém nastal v okamžiku, kdy se paní Beňová dostavila k pohovoru. Pokaždé jí bylo sděleno, že místo je již obsazené. V březnu roku 2005, ji to už přestalo bavit a zašla do Poradny pro občanství a lidská práva. Tam si stěžovala na zacházení ze strany zaměstnavatelů, kteří ji odmítají zaměstnat kvůli jejímu romskému původu. Navrhla zaměstnancům Poradny, aby s ní šli na některý z pohovorů, aby viděli situaci na vlastní oči. A tak se ještě téhož měsíce vydali hledat zaměstnání s paní Beňovou, vyzbrojenou nahrávacím zařízením. Ve výloze jedné z pražských prodejen uviděla paní Beňová vylepený inzerát, který oznamoval, že se do prodejny hledá prodavačka. Vešla dovnitř a zeptala se na volné místo, vedoucí prodejny jí však okamžitě sdělila, že místo je obsazené a dál se vůbec s paní Beňovou nebavila. Když Viera protestovala, proč je tedy inzerát stále vylepen, reagovala na to vedoucí historikou o tom, že ho prostě zapoměla sundat. Viera nezbylo nic jiného než odejít z prodejny. Vzápětí tam však vstoupila pracovnice Poradny pro občanství a lidská práva a předstírala zájem o tutéž pozici. Vedoucí ji neodmítla, naopak s ní udělala regulérní vstupní pohovor.

Paní Beňová si takovéto chování nenechala líbit a na vedoucí prodejny podala žalobu. Městský soud dal paní Beňové za pravdu, ale vedoucí prodejny Scorpio Club se odvolala. I při odvolacím řízení byl však potvrzen výrok městského soudu. Paní Beňové náležela omluva a 25 000 odškodného.

Přinášíme vám rozhovor přímo s paní Beňovou.

Jak jste se cítila, když jste se dostavila na první stání k soudu?

Tak to víte, člověk se cítí docela poníženo, že musí dokazovat, že byl nějakým způsobem diskriminován. Necítila jsem se zrovna dobře, ale byla jsem rozhodně v právu, to jsem věděla.

Jaké bylo slyšet výrok soudu?

Bylo to zadostiučinění. V tu chvíli jsem

se cítila dobře, že mám pravdu.

Dostala jste omluvu a odškodné, které vám soud přiřkl?

Víte, o ty peníze mi ani nešlo. Já jsem chtěla, aby se mi hlavně omluvili. Bohužel, i když soud proběhl už v roce 2005 a bude to již rok, nedostala jsem žádnou omluvu a ani žádné odškodné.

Jak je to možné?

Paní, která mi měla zaslat jak omluvu, tak odškodné, byla v jiném stavu. Je to cizinka a rozhodla se, že přivede svého potomka na svět ve své rodné zemi. Odjela, prodejnu zrušila a je ticho po pěšině.

Jak to budete řešit?

Jsem neustále ve spojení s právníkem

plnit dotazníky, vzali si na mě kontakt s tím, že se mi ozvou později, protože teď nemají volná pracovní místa. Nikdy se neozvali. Nakonec jsem si ale zaměstnání našla. Pracuji jako dělnice u pásu. Mám papíry na vysokozdvíhový vozík, takže časem možná přeju na jinou práci. To se všechno teprve uvidí. Nechci rozhodně tvrdit, že všichni lidé v republice jsou rasisti. To určitě ne.

Co vás nejvíce baví?

Velice ráda zavažuji, sbírám houby, chodím na procházky do lesa. Dříve jsem se věnovala kulturistice, ale už se tomu věnuju jenom občas. Mimo to ráda čtu, a tak také ráda chodím do knihovny. Nejvíce mě zajímá trestní a bytové právo.

Jaké máte přání do budoucna?

Mým přáním je být hlavně zdravá, potom mít trochu těch peněz k životu. Moc ráda bych se třeba podívala k moři na dovolenou. Co víc bych si mohla přát? Práci už mám, byt mám, vdaná jsem. Hlavní je to zdraví.

rou pracovnice prodejny udělala přijímací pohovor. Vše bylo zaznamenáno skrytým mikrofonem.

Dalším případem je paní Marcela Zupková, která se v říjnu roku 2003 ucházela o práci v univerzitní jídelně v Hradci Králové, kterou provozuje firma Akyma. Jedna z jejích majitelek na doklad pro úřad práce uvedla jako důvod nepřijetí: Romka. Zupková na firmě vysoudila 200 000 korun. A takto bychom mohli pokračovat dále. Pravdou je, že nejen Romové a lidé s odlišnou sexuální orientací bývají na pracovním poli terčem diskriminace. Pro svoje náboženské přesvědčení bývají odmítáni také například muslimové. Lidé, kteří přicházejí z regionů s obtížnými životními podmínkami nebo lidé národností a států, které bojují s momentálními předsudky a xenofobními názory západního světa. V dnešní době například Arabové s obrazem teroristů a nábožensky nesmiřitelného národa.

Nicméně musíme také říci, že ne všude při výběrových řízeních se

Paní Beňová zůstává i po špatných zkušenostech plná optimismu

a určitě to nějak řešit budeme.

Jaký z toho máte pocit?

Jsem velmi, velmi zklamaná. Případá mi, že jednoduše našla způsob, jak se z toho vykroutit. Jakoby pro ně jednoduše zákony naší republiky neplatily.

Co nastalo po tom, když jste vyhrála odvolací soud? Jak to bylo dále s vaším hledáním zaměstnání?

No neustále jsem něco hledala. Jenže v té době, po soudu, jsem byla celkem mediálně známá. Když jsem někde přišla, tak mi okamžitě říkali: „A vy jste ta paní z televize, co se soudila kvůli té práci,“ a já musela vysvětlovat, proč jsem se vlastně soudila. Nechali mně vy-

Paní Beňová však nebyla jediná Romka, jež uspěla při soudní práci, které vznikají kvůli rasové diskriminaci ze strany potencionálních zaměstnavatelů. Vzpomeňme na drogistický koncern Rossmann. Pražský městský soud v březnu roku 2004 rozhodl, že se musí omluvit Romce Renátě Kotlárové, a navíc jí musel zaplatit 50 000 korun. „Kotlárová se v chebské pobočce firmy ucházela o zaměstnání, ale personál jí odmítl v červnu 2003 zaměstnat pro její etnický původ. O místo v chebské drogerii se ucházela i zaměstnankyně poradny, se kte-

setkáváme s rasovou či jinou diskriminací. Existuje jistě řada podniků a firem, které upřednostňují jediné vzdělání, praxi, schopnosti, a ne barvu pleti. Doufejme, že jich bude neustále přibývat.

Pokud se vám stalo, že jste byli z jakéhokoliv důvodu terčem diskriminace, neváhejte a obraťte se na naši Antidiskriminační linku: 800 220 800.

Stanislava Ondová

Diskriminace v zaměstnání

Právní úprava diskriminace v zaměstnání

Protože v současné době chybí antidiskriminační zákon, je právní úprava diskriminace v zaměstnání značně roztržena. Ustanovení o diskriminaci v zaměstnání tak můžeme nalézt v celé řadě právních předpisů. Především se pak bude jednat o ustanovení zákoníku práce účinná do 31. 12. 2006 a od 1. 1. 2007, dále pak např. o ustanovení zákona o zaměstnanosti, služebního zákona, zákona o vojácích z povolání, zákona o platu, zákona o mzdě a v dalších právních předpisech. Nejpodrobnější úprava těchto vztahů je obsažena v ustanoveních zákoníku práce.

Hlava IV. Zákoníku práce účinného od 1. 1. 2007 je nazvána rovné zacházení, zákaz diskriminace a důsledky porušení práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů. Konkrétně se pak jedná o § 16 a § 17 zákona. Rovné zacházení má být v pracovněprávních vztazích používáno tak, že případy, které jsou typově naprosto stejné, mají být posuzovány podle stejných zásad bez rozlišování zaměstnanců. Ze zásady rovného zacházení se všemi zaměstnanci pak vyplývá, že je zakázána jakákoli diskriminace zaměstnanců, pokud jde o pracovní podmínky, odměňování za práci, příležitosti dosáhnout funkčního postupu v zaměstnání. Co se týká pracovních podmínek, existuje zákaz diskriminace týkající se např. úpravy pracovní doby, nepřetržitého odpočinku mezi směnami, dovolené na zotavenou, podmínek upravujících skončení pracovněprávních vztahů aj. U odměňování za práci představuje problém zejména realizace stejné odměny za stejnou práci pro muže i ženy. Co se týká příležitosti dosáhnout funkčního či jiného postupu v zaměstnání, je třeba postupovat tak, aby nedocházelo k porušování principu rovnosti zaměstnanců a jejich možností zvyšování kvalifikace a stanovení kritérií pro získání vyššího postavení v zaměstnání.

Co se za diskriminaci nepovažuje

Zákoník práce však v ustanovení § 16 odst. 3 vymezuje případy, které jsou dovoleným jednáním ze strany zaměstnavatele. Cíl sledovaný touto výjimkou musí být vždy oprávněný a požadavek přiměřený. V praxi se tak obvykle jedná o výjimky spojené se zvláštní povahou sjednané práce dané morálními, společenskými či kulturními hodnotami. Z tohoto důvodu např. zaměstnavatel nemůže do mužského pěveckého

sboru přijmout ženu, nejedná se o diskriminaci pohlaví. V oblasti školství např. zaměstnavatel může dočasně přijmout opatření a přijímat do pracovního poměru převážně muže, pokud většinu kolektivu tvoří ženy. Postup zaměstnavatele však nesmí ze zákona směřovat v neprospěch zaměstnance opačného pohlaví, jehož kvality jsou vyšší, než kvality současně s ním přijímaných zaměstnanců.

Na antidiskriminační linku voláte zdarma

foto: Marie Benešová

S jakými případy diskriminace se můžeme v praxi sejit nejčastěji?

Ze strany zaměstnavatelů dochází velice často při náboru zaměstnanců k pokládání otázek diskriminačního charakteru. Zaměstnavatelé nejsou oprávněni ptát se uchazečů na osobní údaje týkající se jejich soukromého života, jako je jejich rodinný stav, počet dětí, těhotenství uchazečky, jméno a zaměstnání manželky a dalších příbuzných, současný hrubý výdělek, rodná čísla uchazečů a jejich dětí. V těchto případech se nejedná o údaje, které bezprostředně souvisí s výkonem nabízených pozic. Pokud zaměstnavatel takové otázky pokládá, uchazeč není povinen takové informace sdělit. Další obranou může být oznámení příslušnému úřadu práce, který může za takové jednání uložit zaměstnavateli až milionovou pokutu. Velmi často jsou tyto předpisy porušovány ze strany zahraničních zaměstnavatelů, v poslední době to bylo u obchodních řetězců působících v ČR.

Problém sexuálního obtěžování na pracovišti

Zde se jedná ze strany zaměstnavatelů o různé nemravné návrhy, osahávání, nabídky vyššího platu či postavení v zaměstnání za určité

služby sexuální povahy atd. Poškozený by se měl proti takovým praktikám důrazně ohradit a vyzvat zaměstnavatele, aby v podobném jednání dále nepokračoval, v případě opakování se pak obrátit na soud. Zákon v tomto případě nevyklučuje ani náhradu nemajetkové újmy v penězích. Důležitou okolností je fakt, že sexuální obtěžování nemusí prokazovat poškozený. Naopak zaměstnavatel musí prokazovat, že se

sexuálního obtěžování nedopustil. Důkazní břemeno leží na zaměstnavateli.

Jak postupovat v případě diskriminace v zaměstnání?

Prostředků ochrany před diskriminačním jednáním je celá řada. V první řadě je třeba si rozmyslet, o jaký druh nápravy má poškozený zájem. Nejčastější pak je náprava protiprávního stavu, kdy zaměstnavatel upustí od dalšího protiprávního jednání. Dále je možné diskriminační jednání oznámit úřadům práce, České obchodní inspekci, živnostenskému úřadu, finančnímu úřadu atd. Tyto úřady pak ve věci zahájí šetření a budou informovat poškozeného o jejich výsledku. Ve složitějších případech je nutné obrátit se se svým návrhem k soudu, nejčastěji se žalobou na ochranu osobnosti podle § 11 a dalších občanského zákona. Tato žaloba připouští též úhradu způsobené újmy v penězích. U těchto žalob se doporučuje právní pomoc advokáta, v případě, že je žalobce nemajetný, je možno po prokázání nemajetnosti požádat Českou advokátní komoru o bezplatné ustanovení advokáta.

JUDr. Tomáš Vincourek

Obtěžuje vás nadřízený na pracovišti?

Jste diskriminováni!

Volejte antidiskriminační linku 800 220 800.

Pohlaví jako důvod k diskriminaci

Jako znevýhodněné zacházení označuje diskriminaci Martina Štěpánková v příručce pro zaměstnance veřejné správy Antidiskriminační vzdělávání a veřejná správa v ČR z roku 2006. Jde o rozlišování mezi různými skupinami lidí s tím, že někteří mají určitá práva a privilegia, zatímco jiní jsou omezováni. Jedinec je primárně hodnocen v rámci skupiny, do které je zařazen, vysvětlují Kryštof Kozák a Kateřina Kozáková ve stejné knize.

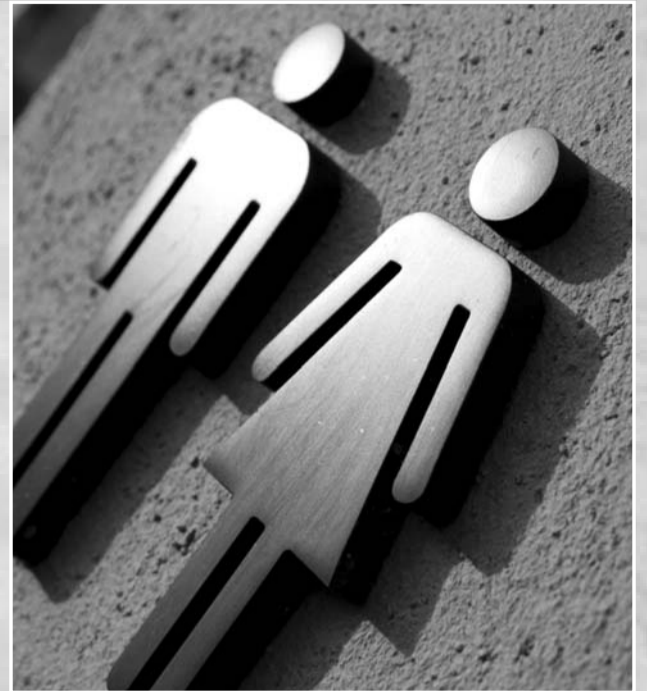
Pohlaví a sexuální orientace patří k hodnotícím kritériím daných skupin. Mohou se tedy stát důvodem k diskriminaci. V zákoně není výslovně uvedena pohlavní identita, což je nevýhodné například pro transsexuály, dodává Olga Pechová ve zmíněném sborníku. Následující text se věnuje diskriminaci v zaměstnání a při získávání práce na základě pohlaví, okrajově se v některých příkladech dotkne i problematiky sexuální orientace.

Co vlastně diskriminace je a co není? Je snadné rozlišit běžnou situaci a tu, která vyžaduje výjimečné zacházení?

Kozák a Kateřina Kozáková. Představte si například situaci, kdy je třeba najmout ošetřovatelku pro práci v azylovém domě pro ženy, oběti domácího násilí. Je pochopitelné, proč by muž nebyl vhodným kandidátem na toto místo.

Jak to vypadá v praxi při diskriminujícím pohovoru? Porušení práv ženy kvůli těhotenství nebo mateřství se považuje za diskriminaci z důvodu pohlaví, vysvětluje Martina Štěpánková. Český helsinský výbor ve zprávě o stavu lidských práv v České republice pro rok 2006 uvádí, že uchazečky o zaměstnání opakovaně vypovídají, že u přijímacích řízeních byly dotazovány například na to, kdy chtějí otěhotnět. Musely se zavazovat, že na určitou dobu, zpravidla dva roky, mateřství neplánují. Zejména obchodní řetězce požadují informace o tom, kdo bude hlídat jejich děti v případě nemoci, požadují dokonce jméno a přesnou adresu „paní na hlídání“.

Jak to může vypadat v praxi při diskriminačním jednání se zaměstnankyní? Jeden ze sledovaných případů Českého helsinského výboru v roce 2005 je kauza soudkyně, která se soudní ces-

Ilustrační foto: Dave Seeley

napomenut. Nakonec bylo žalobě v plném rozsahu vyhověno.

Spor měl ještě dohru na pracovišti. Opatření, která žalobkyni komplikovala každodenní práci, byla však odvolána den před projednáváním žaloby u odvolacího soudu.

Ten potvrdil rozsudek soudu prvního stupně.

Rizika zaměstnavatelů a předpojatost spotřebitelů

Zaměstnavatelé se řídí pravděpodobností zisku, upozorňuje Gary Backer ve své knize Ekonomie diskriminace, na kterou se odkazuje Robert Holman ve sborníku prací Antidiskriminační zákon, pomoc slabším, nebo převrácení práva? Při výběru zaměstnanců je zohledňováno více rizik. U ženy hrozí odchod na rodičovskou dovolenou mnohem více než u muže. Mnoho mladých mužů čelilo odmítnutí z důvodu očekávaného nástupu na povinnou vojenskou službu. „Já proti vám nic nemám, ale musíte pochopit, že lidé (zákazníci, klienti) by to neakceptovali.“ Takto se někdy brání zaměstnavatelé při přijímacím pohovoru, kterého se zúčastní transsexuál, vysvětluje Olga Pechová.

Backer uvádí modelový příklad s majiteli restaurací, číšníky bílé a tmavé pleti. Lze si to však snadno představit i v případě genderového rozlišení. Kdyby nebyli černí číšníci zaměstnáváni z rasových důvodů, jejich mzda by ve srovnání s těmi bílými klesla. Vyplatilo by se je zaměstnávat, restauratěři s rasovými předsudky by pak byli v konkurenčním boji poraženi. Žádný majitel restaurace si nemůže dovolit luxus předpojatosti, protože by byl vytlačen z trhu konkurencí. Ale co když jsou to hosté, kteří trpí rasovými předsudky a nechťejí být obsluhováni černými číšníky? To mění situaci. Bílí číšníci budou upřednostňováni, dokud mzdy těch černých neklesnou natolik, aby kompenzovaly menší návštěvnost restaurací. Backer tak dochází k důležitému závěru: zdrojem diskriminace na pracovních trzích nejsou zaměstnavatelé, ale spotřebitelé. Stát může donutit zaměstnavatele, aby nediskriminovali, ale nemůže k tomu donutit spotřebitele. Vadilo by vám, kdyby vás coby číšník obsluhoval transsexuál?

Jak se diskriminaci bránit?

JUDr. Jaroslava Štamberková ve zprávě Českého helsinského výboru v roce 2001 napsala, že ženy sice mají právní možnosti, jak se proti projevům diskriminace ze strany zaměstnavatelů bránit, ale nemají k tomu odvalu. Obávají se reakcí

pokračování na další straně

Ilustrační foto: Justyna Furmanczyk

Co diskriminace je a co není?

Stručné vyjádření, co se vlastně pod pojmem diskriminace rozumí, je uvedeno již na začátku. Jak to vypadá v praxi s diskriminujícími inzeráty nabízejícími zaměstnání? „Z důvodu rovnosti pohlaví se nesmí rozdělovat, na jaké posty zaměstnavatel hledá muže či ženy,“ říká Iva Čacká-Pavlíková v článku www.idnes.cz Diskriminace v inzerátech z 5. května 2005. Firmy často hledají pouze ředitele (a ne také ředitelky) nebo jen prodavačky (a už ne prodavače). To však neplatí ve všech případech. Je třeba se zmínit o výjimkách. „Zaměstnavatelé mohou mít u některých prací požadavky, jejichž cílem je zaměstnat zaměstnance určitého pohlaví, rasy, etnika, náboženství, sexuální orientace apod.“, vysvětluje Martina Štěpánková ve zmíněném sborníku. I EU vydala směrnici, která na výjimky nezapomíná. Mluví o nich jako o přípustných formách rozdílného zacházení, jež nejsou diskriminací. Rozdílné zacházení je přípustné pouze tehdy, je-li odůvodněno legitimním účelem a je-li přiměřené. Nejzákladnějším principem výjimek je požadavek jejich individualizace pro každý případ, uvádějí Kryštof

tu domáhala svých práv v pracovněprávním vztahu. Před návratem z rodičovské dovolené požádala žalovaného zaměstnavatele o možnost práce v rozsahu poloviční týdenní pracovní doby s odůvodněním, že pečuje o dvě nezletilé děti mladší patnácti let. V první fázi se, i přes jisté neshody, dohodli. Asi za půl roku jí nadřízený oznámil, že s ohledem na nedostatek soudců dotyčného soudu ruší rozhodnutí, kterým byl žalobkyni zkrácen pracovní úvazek. Žalobkyně nesouhlasila s tím, že jde o vážný provozní důvod, a podala žalobu.

U soudu argumentovala tím, že jiná soudkyně u předmětného soudu pracuje na zkrácený pracovní úvazek a kolega byl vyslán na dlouhodobou stáž k soudu vyšší instance. Žalovaný vyjádřil názor, podle kterého si má každá soudkyně včas rozmyslet, zda chce být soudkyní nebo matkou, a podle toho se zařídit. Jako ústavní činitelka totiž podle žalovaného nemá právo využívat výhody, které matkám garantuje zákoník práce a má si k dětem zaplatit „paní na hlídání“. Za toto vyjádření byl předsedou senátu

Odmítli vás obsloužit v obchodě či v restauraci pro barvu vaší pleti? Jste diskriminováni! Volejte antidiskriminační linku 800 220 800.

Pohlaví jako důvod k diskriminaci - pokračování ze str. 5

svého okolí. Nejsou si jisty, zda byly skutečně diskriminovány a nevědí, jakým způsobem by se měly bránit. Uchazečku ani nenapadne, že dotaz budoucího zaměstnavatele na počet a věk dětí nesmí být součástí přijímacího pohovoru.

Dodáváme, že v roce 2006 tomu tak již nebylo, příkladem budiž případ Marie Čauševicové, která se cítila být diskriminována, a podala žalobu na společnost Pražská teplárenská.

Existují i jiné možnosti, než je soud, vysvětluje Martina Štěpánková: vyjednávání nebo podání stížnosti. Diskriminující si nemusí uvědomit, že je jeho jednání vnímáno některým z jeho

spolupracovníků jako nespravedlivé. Šéf podřízenou nevysílal na služební cesty do té doby např. proto, aby jí neztěžoval péči o děti. Neuvědomil si, že toto gesto nebere jako vstřícné. Je třeba mu ukázat jiný úhel pohledu.

Stížnost může být podána k nadřízenému toho, kdo vás diskriminuje, nebo k tzv. vnitřnímu ombudsmanovi, který řeší podobné konflikty u některých zahraničních firem. Další možností je mediace, která umožní vyřešit spor bez vyhrocení situace, může následovat i další spolupráce obou stran. Také lze oslovit některé státní orgány.

Policie je oprávněna, pokud jí je podáno oznámení, za přečiny, týkající se diskriminace (mezi důvody je uvedeno i pohlaví a sexuální orientace), uložit pokutu až do výše pěti tisíc.

U soudu, nepodaří-li dosáhnout nápravy, může být požadováno odstranění diskriminačního chování, ale i přiměřené zadostiučinění. Žalující musí dokázat, že došlo k znevýhodnění a že důvodem k němu bylo např. pohlaví. Obžalovaný se pak snaží toto tvrzení vyvrátit a uvést dle svého názoru pravou příčinu.

Markéta Fingerová

Jak se žije cizincům

- pokračování ze str. 1

Ilustrační foto: Rena Horvátová

Charles Herring (32) z Kalifornie, USA, 2 roky v ČR, svobodný, učitel angličtiny

„Přišel jsem tu žít, protože Čechy jsou krásná země.“

Měl jste tu někdy pocit, že jste diskriminován?

Nevím, zda bych to nazval diskriminací tak, jak o tom mluvíme ve Spojených státech, ale všeobecně bych řekl, že jsem tu pozoroval diskriminaci příslušníků sousedních zemí, zejména kvůli jejich jazyku. Studuji 2 roky češtinu a studoval jsem ruštinu před tím, než jsem sem přijel. Když vyslovím něco česky, není to úplně správně, možná to zní trochu rusky. V tomto případě se mi nesčetněkrát stalo, že lidé se mnou raději mluví anglicky nebo vůbec.

Máte nějakou konkrétní příběh?

Často chodím do jedné restaurace v centru a snažím se objednat si česky a oni mi vždy odpoví anglicky. Podle vzhledu nejsem Čech. Ale podobný příběh měla i jedna moje studentka z Moravy. V jedné pražské masně na ní začali anglicky, nerozuměli její češtině. Nechci všechny odsuzovat, ale zdá se mi, že Češi dělají „z komára velblouda“, co se týče drobných rozdílů v řeči.

Cítím z toho vaši frustraci.

Nemám kvůli tomu naprosto žádnou motivaci učit se a rozvíjet se v češtině. Na Slovensku, v Rusku, v Polsku mi lidé odpovídají svým rodným jazykem, v Čechách ne. Je to opravdu hodně frustrující a nechápu to.

Máte ještě nějaké další zkušenosti, vím, že jste Žid například.

Mám štěstí, sice nevypadám jako Čech, ale nikdo podle mého vzhledu neví, jaký mám původ. Proto vyslechnu mnoho urážek příslušníků minorit – muslimů, Židů či lidí tmavší pleti. V jedné nejméně velké firmě mi top manažeři vyprávěli velmi nechutné vtipy o Romech. Navzdory všemu však, věřte nebo ne, většina Čechů, se kterými jsem se seznámil, byli milí a otevření lidé.

Ina (40) z Běloruska, 8 let v ČR, vdaná, podnikatelka a učitelka

„Můj příběh je spíš komický než smutný“

Řekněte mi, zda jste měla někdy v Čechách pocit diskriminace.

Přibližně před pěti lety se mi přihodila věc, kterou jsem vnímala spíš komicky. Čekala jsem před základní školou v autě

na syna, byla tam další tři auta a všichni jsme čekali na své děti. Všichni jsme stáli za značkou zákaz stání. Najednou kolem jela Policie. Každého z nás policista upozornil, že jsme udělali dopravní přestupek. Jen já jsem dostala pokutu.

Zeptala jste se proč?

Mám na autě běloruskou SPZ, ostatní měli českou. Ptala jsem se toho policisty, proč platím pokutu jenom já, protože jsem cizinka? On odpověděl, že ano, asi tak to bude. Myslím si, že jsme měli zaplatit všichni nebo nikdo.

Karina (37) z Arménie, 6 let v ČR, 3 děti, vdaná, v domácnosti

„Raději to vyhodím, než bych vám to prodala!“

Měla jste někdy pocit, že se k vám tu lidé chovají jinak proto, že jste cizinka?

Šla jsem na trh nakoupit ovoce a zeleninu, vybrala jsem si ovoce, které sice již bylo levnější, ale přesto jsem se zeptala, zda by mi prodavačka nemohla ještě zlevnit, protože to ovoce už opravdu nebylo moc dobré a ona mi řekla: „Proč chcete všechno levnější, raději to vyhodím, než abych vám - cizince - to ovoce prodala levněji!“ Paní, která stála vedle, se ptala: „Proč to říkáte, odkud ta paní je?“ Prodavačka odpověděla: „Je z Ruska.“ Ale já jsem přece z Arménie!

Bylo více takových příhod?

Podruhé jsem to zažila, když se to stalo někomu jinému. Doufám, že těm lidem jednou dojde, jak byli nespravedliví. Nic o nás neví, odkud jsme, co děláme. Myslím, že tu lidé potřebují čas, aby si navykli na cizince. Jednu dobu jsem bydlela v Gruzii, tam bylo stejně cizinců jako v Čechách, ale Gruzínci tolik nedávali najevo, že je někdo cizinec.

Jaké máte zkušenosti s úřady?

Museli jsme si v poslední době vyřizovat spoustu dokumentů jako azylanti. Nejprve byli úředníci poněkud nepřítomní, ale když viděli, že mluvíme česky, i když ne perfektně, byli milejší a vstřícnější.

Jak se tu mají vaše děti?

Moje děti nemají ve škole problémy, jen drobná nedorozumění s romskými dětmi, nelíbilo se jim, že jsou cizinci...

Ilustrační foto: Archív Romano voďi

Natália (35) z Ukrajiny, 3 roky v ČR, 1 dítě, vdaná, v domácnosti

„Smiřili jsme se s tím, jak na nás lidé reagují.“

Měla jste někdy v Čechách pocit diskriminace?

Když jedu v MHD, zazvoní mi telefon a já začnu mluvit rusky, mám pocit, že se na mě někteří lidé dívají nenávislivě. Když jsem potřebovala pomoci s kočárkem, vypadalo to, že se někteří raději vymluví, když slyší můj přízvuk.

Několikrát jsem v dopravním prostředku zažila, jak se děti posmívaly svému spolužákovi a povídaly něco jako: ty jsi ruský ksicht. Říkala jsem si, tak malé děti, to nemají ze své hlavy, to musejí slyšet doma.

Zažili jste nějakou konkrétní nepříjemnou situaci, protože jste cizinci?

Jeli jsme s manželem v metru, bavili jsme se rusky, tudíž lidé okolo nás věděli, že jsme cizinci a při vystupování manžel omylem jednoho pána kopl, ten pán začal velice sprostě nadávat, to vám ani nemůžu zopakovat. Manžel se rozložil, ale já mu řekla, buď prosím tě v klidu, bude konflikt a stejně budeme ti špatní my. Myslím si, že musíme mít prostě trpělivost. Kdybych tu však neměla přátele, bylo by mi tu hodně úzko, protože se tu stále cítím jako cizinka.

Markéta Vinkelhoferová

**Nevpustili vás na diskotéku? Jste diskriminováni!
Volejte antidiskriminační linku 800 220 800.
Vaše diskriminace je naše starost!**

Na záznamu policie, na záznamu médií

**Rozhovor
s Janou Blažkovou,
redaktorkou MF DNES**

Deník MF Dnes se před dvěma lety rozhodl uspořádat akci, jejímž cílem bylo pomocí skryté kamery zmapovat to, zda se Romové v České republice setkávají s odlišným přístupem. Jak celá akce probíhala?

Situaci jsme mapovali v Praze, ve Slaném, Rokycanech a Plzni. Nejdříve jsme ve spolupráci s časopisem Romano voďi najali dva zcela stejné páry tzv. figurantů - šlo vždy o vysokoškoláky, tedy lidi se stejným vzděláním, kteří byli navíc obdobně oblečení. Oba páry se lišily jen v jednom - jeden byl romský a druhý neromský. Během jednoho dne jsme je vyslali do několika obdobných situací, do nichž se dostává každý člověk. Nejprve figuranti žádali o práci, pak šli do několika restaurací, obchodů a nakonec večer na diskotéku. Hned ráno přišla na řadu žádost o zaměstnání. Figuranti se hlásili o práci na inzerát. Nejprve šla romská dívka

žádat o místo prodavačky v obchodě s obuví v pražském nákupním centru a dozvěděla se, že místo je obsazené. Když tam o pár minut po ní přišla se stejnou žádostí neromská dívka stejného vzdělání, dozvěděla se sice rovněž, že místo je obsazené, ale zároveň jí vedoucí prodejny doporučila, ať to zkusí v dalším obchodě, že tam místo mají. A skutečně měli. V restauracích a obchodech se k našim figurantům chovali stejně. Znovu narazili až na dvou diskotékách v Plzni. Zatímco neromský pár ostražka dovnitř pustila, romský ochranka vyhodila.

Obrátili jste se vy nebo vaši figuranti v průběhu akce i po ní na státní orgány?

V případě plzeňských diskoték jsme zavolali policii, která incidenty na místě sepsala, ale pokud vím, více s nimi neudělala. Dále jsme informovali i obchodní inspekci. Tam nám však pracovníci tvrdili, že kvůli tomu, že na

místě během incidentu nebyli, nemohou provozovatele diskoték pokutovat. Sami však pro podobné kontroly nemají dost zaměstnanců. Naš romský figurant plánoval, že ochranky diskoték zažaluje, což je jeho právo, výsledek však dodnes žádný nemáme.

Romští figuranti se mnohdy setkali s odmítavým postojem. Přesáhlo někde jednání druhé strany meze slušnosti?

Ano, zvláště nepříjemné pro oba naše romské figuranty bylo dohadování s ochrankami těch diskoték. Chování pracovníků ostražky bylo vysloveně vulgární, nijak příjemné nebylo ani dohadování se s policisty na místě, protože ti odmítli zjednat pro naše romské figuranty právo vstupu na diskotéku a o incidentu pouze pořídili záznam, aniž by cokoli pomohli řešit.

Vidíte i s odstupem dvou let smysl a potřebnost podobných akcí?

Dokud se Romové v Česku budou setká-

vat s jiným přístupem než neromové, jsou podobné akce více než potřebné. Nastavují společnosti zrcadlo, které pro ni sice může být nepříjemné, ale je to nutné, aby si všichni lidé uvědomili, jak obtížně se Romům v Česku žije. Teprve až díky takovýmto pokusům si snad většina veřejnosti uvědomí, že to, že mezi Romy je vysoké procento nezaměstnaných není leností nebo neochotou si práci hledat, ale třeba tím, že je zaměstnavatelé odmítají, a tím pádem se jim shání práce hůře než neromům.

Jakých nástrojů mohou média při těchto akcích použít?

Byli jsme vybaveni skrytou kamerou a diktafony. V těchto případech z pochopitelných důvodů nahrávané osoby na skutečnost, že máme záznamovou techniku, neupozorňujeme. V Česku je tento postup zatím možný.

Radka Steklá

Případ plzeňské „volavky“

Tento rozhovor jsem vedla s **Davidem Tišerem**, mimo jiné studentem Univerzity Karlovy a aktivistou bojujícím za práva Romů. Zavzpomínal na srpen 2005, kdy se jako figurant společné akce MF Dnes a časopisu Romano voďi snažil usvědčit nejen plzeňské provozovatele diskoték z rasové diskriminace. Dva páry mladých lidí - romský a český, si na vlastní kůži zkusily, jaké to je být či nebýt vpuštěn na diskotéku, obslužen v obchodě, a to v několika českých městech. Celá akce byla zachycena na skrytou kameru.

Davide, jak Tě osobně poznamenala tato zkušenost; zažil jsi někdy předtím podobnou situaci?

Tak nevpustili mě několikrát na diskotéku, na to jsem byl zvyklý. Ale tenkrát jsem si myslel, že je velká pravděpodobnost, že vyhraje my.

Máš pocit, že se od té doby chování vyhazovačů, potažmo majitelů diskoték změnilo?

Pocházím z Plzně, žiji tam a vím, že se nezměnilo nic. Dovedu si představit, jak je těžké usvědčit je z diskriminace. Kdyby se něco takového dělo, vyhazovači neadekvátní chování vezmou na sebe a majitel, tedy odpovědná osoba, z toho se ctí vyvázne. Změnilo se akorát to, že už si mě pamatují, a tak když jdu s kamarády na diskotéku, pustí jenom mě.

David radí nebát se a nevzdávat to
foto: Vojtěch Jandák

Jaký byl Tvůj nejsilnější moment, zážitek z celé akce?

Asi v diskotéce Aréna. Došlo tam k tomu, že nás nevpustili na diskotéku, dokonce tvrdili, že jsme kradli. Ani s přivolanou policií jsme se dovnitř nedostali. To bylo asi to nejhorší, že jsme se nedomohli, nedovolali ničeho.

V čem vidíš možnou příčinu neschopnosti nebo neochoty policie? Bohužel, je to nastavené tak, že když se vám něco děje, musíte volat policii z toho samého obvodu. To znamená, že se ve většině případů s majitelem, vyhazovačem znají, už s nimi častokrát něco služebně řešili nebo se dokonce znají osobně. Přátelsky se klepou po rameni a nechtějí se vzájemně poškodit. Kdyby třeba zasahovali policisté z jiného ob-

vodu, tak nebudou mít takové zábrany proti nim zakročít. Také je tu problém provázanosti, v českých městech se většinou všichni znají. Sféra veřejná, ať chce nebo nechce, je propojena se sférou podnikatelskou.

Vím o tobě, že se zasazuješ o to, aby se lidé hlásili, když se jim něco takového stane, aby se tato problematika monitorovala a byla potvrzována statistikami. Co ty osobně radíš lidem, které něco takového potká?

Chápu mladé lidi, kteří se chtějí bavit na diskotéce, že se jim nechce čekat dvě hodiny do příjezdu policie, že jim nerozumí, že policie není vždy vůči Romům vlídná a vstřícná. Z vlastní zkušenosti pokračování na další straně

Odmítli vás zaměstnat pro váš věk, pohlaví, zdravotní postižení? Jste diskriminováni! Volejte antidiskriminační linku 800 220 800.

Případ plzeňské „volavky“ - pokračování ze str. 7

mohu říct, že jsem si vždy při jednání s policií připadal ne jako oběť, ale jako pachatel, kterým jsem však, zdůrazňuji, nikdy nebyl. Vždy se ke mně chovali jako k vrahovi. A ta příslověčná předsudečnost z jejich otázek: „...a zaměstnání asi žádné, co? Vy studujete?“ Moc mi věřit nechtěli. Ale znovu opakuji, je velmi důležité ty dvě hodiny vydržet, počkat a nebát se policie. Když si nebudou věřit, že to sami zvládnou, ať si zavolají někoho blízkého, známého, o němž ví, že v tom daném městě působí a že jim v této situaci dokáže pomoci. Stojí za to, aby se každý případ dostal do statistiky.

Přepis záznamu skryté kamery

Diskotéka Alfa, plzeňská Americká ulice, pátek 8. července, 20.45 h.

Pár českých Romů přichází na diskotéku.

David: Dobrý den.

Muž z ochranky: Nemůžete.

David: Co?

Muž z ochranky: Nemůžete dovnitř.

David: Proč?

Muž z ochranky: Protože.

David: Proč protože?

Přichází bílý pár figurantů.

Muž z ochranky se odvrací k němu:

Přejete si tam?

Bílý pár: Jo.

Muž z ochranky si říká o vstupné:

Za dvačku.

David s Renátou chtějí také zaplatit vstupné.

Muž z ochranky k romskému páru:

No vy ne.

Renáta: Proč nás nepustíte? Vždyť jsme nic neudělali!

Muž z ochranky: Majitel si to nepřeje.

Bílý pár zatím platí vstupné.

David: Majitel si to nepřeje? A mohli bychom mluvit s majitelem?

Muž z ochranky: Ten je na dovolené.

David: Je na dovolené? Takže já se nedozvím, proč nás nechcete pustit?

Renáta: Ježíš, tak my jsme vám něco udělali? My jsme teď slušně vešli dveřmi, ne?

Muž z ochranky pár ignoruje a věnuje se bílému páru figurantů, kteří procházejí

dovnitř. Upozorňuje je, že si mají na ruku

jako vstupenku otisknout razítko.

Renáta: Oni můžou dovnitř, že jsou bílí, a my ne, že jsme tmaví?

David ukazuje studentský průkaz

Univerzity Karlovy: Podívejte se, já jsem slušný student vysoké školy,

mohu se vám tady prokázat.

Muž z ochranky: Ukaž občanku.

David: Vy po mně chcete občanku? To je zakázané, to mohou jen policisté,

vidět můj občanský průkaz.

Muž z ochranky: Jste Rom, nebo ne?

David: Samozřejmě, že jsem Rom,

se vším všudy. Kulturou, tradicemi a jazykem. Lačno d'ives, pánové. To je

dobrý den v mém jazyce.

Do hovoru se zapojuje druhý ochránce diskotéky: Každý tejdén je tu problém s Romákama, že tam nahoře kradou kabelky, a jsou tam s nima problémy.

Renáta: No dobře, ale byl to někdo z nás dvou?

Druhý muž z ochranky: Máme prostě svoje nařízení, není to z naší hlavy,

takhle, no.

David: Tak bych chtěl mluvit s vaším vedoucím.

Druhý muž z ochranky: Tak to se zastavte jinej den, není tu od rána do večera.

Renáta: Tak počkejte, abychom to zkrátili. Pustíte nás, nebo ne?

Muži z ochranky: Nepustíme.

David: Ale já chci vědět proč.

Renáta: No protože jsme Cikáni, ano, nebo ne? Je to tak?

Muži z ochranky přikývnu očima.

Pocity z této akce nám poskytl i český figurant Petr Štefan, který byl u toho, když se zaměstnanci u vchodových dveří snažili vysvětlit romským figurantům, proč je dovnitř nepustí, zatímco on a jeho česká kolegyně prošli: „Ano, u té argumentace jsem byl, jenže byla úplně scestná. Přesně zapadala do konceptu rasismu, kdy je nejjednodušší strčit všechny do jednoho pytle. Argumentovali tím, že je nemožnou pustit dovnitř, protože tam byli před týdnem a David tam prý kradl. A že pokud to náhodou nebyl přímo on, tak to byl někdo, kdo mu byl strašně podobný. A to je právě jedna z věcí, která mě na tom nejvíc zarazila, že když jste Rom a máte tmavší barvu pleti, jste najednou v podstatě zloděj. Prostě jste automaticky zloděj, i když jste nikdy nic takového neudělal. Jsem vášnivým čtenářem válečné a židovské literatury a najednou mi to připadalo, jako že jsme se ocitli v období holocaustu a někoho diskriminují jen za to, jak vypadá nebo jaké je rasy. Do té doby jsem si myslel, že žijeme v demokratickém státě, kde se něco takového nemůže stát, a najednou jsem u toho stál a viděl jsem to na vlastní oči a bylo to pro mě hodně silné. Hrozný zážitek!“

Lenka Nádvorníková

Romští a neromští figuranti při akci „volavka“ foto: Archív Romano vodi

ČOI věnuje zejména případům rasové diskriminace soustavnou pozornost

- pokračování ze str. 1

O jaké konkrétní typy diskriminačního chování ve vztahu ke spotřebiteli může jít?

Diskriminace spotřebitele může mít různou podobu. Spadá sem rozdílný přístup ke spotřebitelům např. z důvodu jiné státní příslušnosti, národnosti, příslušnosti k etnické menšině, místě trvalého bydliště apod. Diskriminace zákazníka se může také různě projevit – od dvojích cen přes různé poplatky jen pro určité skupiny spotřebitelů až po odmítnutí obsloužit je nebo zákaz vstupu do různých veřejně přístupných zařízení. Rozhodně-li podnikatel, instituce nebo firma o tom, že spotřebitelé si nejsou rovni v přístupu k prodeji výrobků nebo poskytované službě, pak jde o diskriminaci a na inspektorech je, aby toto protiprávní jednání prokázali.

Může se v takovém případě poškozená osoba obrátit přímo na ČOI?

O podezření z diskriminace spotřebitele se nejčastěji dovídáme na základě podání samotných spotřebitelů. ČOI věnuje zejména případům rasové diskriminace spotřebitelů soustavnou pozornost, neboť se jedná o problematiku velice citlivou, a to jak z hlediska provádění vlastní kontroly, tak následného šetření podnětů spotřebitelů. Zda k tomuto protiprávnímu jednání došlo, je ČOI oprávněna rozhodnout pouze na základě vlastního zjištění, k uložení sankce nestačí pouze popis poškozeného. Z těchto důvodů také ČOI zaměstnává dvě romské inspektorky, neboť při kontrole lze jen obtížně bezzbytku simulovat situaci, při níž k údajné diskriminaci došlo.

Zjistíte-li, že podezření na diskriminaci bylo oprávněné, jaké sankce může ČOI provozovateli veřejného zařízení uložit?

Za prokázané diskriminační jednání může ČOI uložit kontrolované osobě pokutu, a to podle

zákona o ochraně spotřebitele až do výše desítek milionů korun. Cílem ČOI však není likvidace podnikatele, ale takové opatření, aby k diskriminaci nadále nedocházelo. V těchto případech je důležité znát i názor kontrolované osoby, protože ne vždy lze po prošetření hovořit o diskriminaci, ale spíše o nevyřešených osobních sporech mezi oběma stranami. Někdy důvodem pro neochotu personálu obsloužit konkrétního romského spotřebitele nebo člena jeho rodiny bývají například nezaplacené staré účty, škoda způsobená při předchozí rvačce apod. Ani tyto případy však nelze řešit zákazem vstupu nebo zákazem obsluhy. Poškozený podnikatel by měl náhradu škody řešit prostřednictvím přestupkového řízení a obce, případně policie.

Eviduje ČOI případy rasové diskriminace?

Počet podání romských spotřebitelů, které ČOI velmi pečlivě prověřuje, není nijak dramatický. Stížností na rasovou diskriminaci ze strany romských spotřebitelů bylo podáno v roce 2006 celkem 5. V lednu postoupila Sekce romských poradců v Brně ČOI k prošetření stížnost romské spotřebitelky na brněnskou pekárnu. Stěžovala si, že se po řádném obsloužení stala předmětem ústního útoku obsluhy poté, kdy poukázala na to, že prodaný knedlík je starý. ČOI požádala Sekci o součinnost při kontrole, ale stěžovatelka po dalším jednání od své stížnosti ustoupila. ČOI bere podání jako podnět a v této provozovně i v dalších podobných bude situaci sledovat.

Při kontrolách několika klubů v Krnově ČOI prokázala, že k diskriminaci Romů dochází a s provozovatelem zahájila správní řízení. Podnět, že majitel zabráňuje vstupu Romů do svých klubů, podal v červnu městský úřad.

Diskriminaci spotřebitele se nepodařilo prokázat inspektorům z Liberce při šetření podání na provozovatele turistické chaty v blízkosti Trosek.

O negativním výsledku kontroly byla stěžovatelka vyzooměna dopisem.

Za účasti romské inspektorky z ČOI v Ostravě byla v červenci provedena kontrola klubu v Bruntále, kam podle podání nebyli vpouštěni Romové. Předmět podání se nepotvrdil.

Romská spotřebitelka podala v červenci podnět ke kontrole dvou restaurací v Mostě, kde nebyla se svou přítelkyní obsloužena z důvodu své tmavší pleti. Při kontrole provedené následně romskou inspektorkou z ČOI v Ústí nad Labem se předmět podání nepotvrdil.

Celkově jsme v roce 2006 evidovali 69 podání s podezřením na diskriminaci spotřebitele, z nich v 51 případech inspektoři prokázali, že se jednalo o diskriminační chování. Předmětem kontrol byly kromě již tradičních dvojích cen také další formy diskriminace, a to např. i diskriminaci Čechů proti cizincům.

Spolupracuje ČOI při šetření stížností i s jinými státními úřady a institucemi?

Záleží to na předmětu i místě podání a každý případ je řešen individuálně. Obecně na konkrétních kontrolách spolupracují i další instituce, nejčastěji romská občanská sdružení a iniciativy. Pokud jde o stížnosti Romů na diskriminaci, jsou řešeny v zásadě dvěma způsoby – buď prostřednictvím romských inspektorek (stálých zaměstnanců ČOI), nebo za pomoci aktivistů romských sdružení, s nimiž při kontrolách ČOI dlouhodobě v různých krajských městech spolupracuje. V současné době jsou u ČOI zaměstnány dvě romské inspektorky, a to v Ústí nad Labem a v Ostravě a podílejí se i na další kontrolní činnosti ČOI (kolem 300 ročně). Šetření podání na diskriminaci spotřebitele je pak jejich „specifikum“.

Radka Steklá

**Stali jste se obětí rasově motivovaného útoku?
I to je diskriminace!
Volejte antidiskriminační linku 800 220 800.**

Rasově motivované násilí v ČR po roce 1989

Rasově motivované násilí představuje nejhrubší formu diskriminace páchanou na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu. Vznik, vývoj a perspektivy tohoto fenoménu shrnuje následující článek.

Krátce po listopadu 1989 začala média informovat o do té doby nevídaném jevu – rasovém násilí vůči romským a vietnamským obyvatelům České republiky. Pachateli těchto útoků byly převážně skupinky přívrženců hnutí rasistických skinheads a punk. Ozbrojeni mačetami, baseballovými páčkami, řetězy a noži terorizovali příslušníky menšin, naháněli je v ulicích, cíhali na ně před ubytovnami.

foto: Tolerance a občanská společnost

Policie většinu útoků nechávala bez postihu a jen v minimální míře zasahovala. Rasově motivované násilí bylo na denním pořádku, média postupně začala informovat pouze o těch střetech, při kterých zasahovala policie a záchranná služba.

Veřejnost zůstávala lhostejná, v plné míře se tak projevil po léta skrývaný rasismus a xenofobie. Nově nabitou svobodu mnozí zaměnili za apatii a sledování vlastních zájmů.

Brzy se na ulicích začali objevovat mrtví. Jako první padl rasistickým skinheads a příznivcům

punks za oběť občan Turecka, kterého si útočníci spletli s Romem. Dne 7. 7. 1990 jej napadla skupina 23 útočníků a řetězy a páčkami jej ubila k smrti. V řadě pak následovaly brutální útoky na příslušníky minorit a na představitele alternativní mládeže. Třídenní pogrom na rodinu romských usedlíků nepřežil Emil Bendík, šestiletého romského chlapce uškrtil a doslova mu střepem rozpáral břicho nazi skinhead Petr Krnáč, Tibor Danihel byl zahnán do řeky, kde se utopil, v Hrádku nad Nisou do jednadvacetiletého Roma vyprázdnil zásobník legálně držené pistole skinhead Robert Kvěch, sedmnáctiletý anarchist Zdeněk Čepela byl pobodán do krku a na následky zranění zemřel, Tibor Berki zemřel na krvácení do mozku na následky opakovaných úderů baseballovou páčkou, soudánský student podlehl dvěma bodným ranám ... a tak je možné pokračovat až do roku 2001, kdy se stala zatím poslední rasově motivovaná vražda, jejíž obětí se stal Rom Ota Absolón.

Lhostejnost policie byla příčinou toho, že se napadení začali samostatně bránit. Oběťmi se stávali i sami útočníci. V sebeobraně byl zabit útočící sedmnáctiletý skin Aleš Martinů, Daniel Hejdánek podlehl střelnému zranění, když společně s 20ti dalšími skinheady útočil na dům, který obývali Romové, pravicový extremist Miloš Reho zemřel ve rvačce, kterou vyvolal s romskou minoritou...

Četné rasově motivované útoky, nedostatečná činnost policie při jejich vyšetřování, nízké tresty pro odsouzené vedly k mohutné migrační vlně romské populace do Kanady a Velké Británie. Mnozí Romové získali politický azyl právě z toho důvodu, že česká společnost nebyla schopna ochránit jejich bezpečnost před rasově motivovaným násilím.

K eskalaci rasově motivovaného násilí docházelo především v 90tých letech 20. století. Častými pachateli byli především rasističtí skinheads, jejichž trestná činnost je sledována v rámci skupiny případů, které jsou označeny jako případy s extremistickým podtextem. Z policejních statistik vyplývá, že v roce 1990 bylo zaznamenáno 17 případů s rasovým podtextem, v roce 1993 jich bylo již 51, pro rok 1997 bylo na území České republiky zaznamenáno 273 skutků, u kterých byl policií evidován extremistický podtext, v roce 2002 to bylo 544. Na první pohled

foto: Tolerance a občanská společnost

by se mohlo zdát, že extremisticky motivovaná trestná činnost, vč. rasově motivovaného násilí, postupně stoupá. Skutečnost je však taková, že v devadesátých letech policie rasově motivované trestné činy zřídka kdy řešila jako rasově motivované, tedy se do statistik vůbec nedostaly. Poškození se z různých důvodů báli se svým napadením obrátit na policii a celková objasňenost trestných činů byla velmi nízká. Současné vysoké počty odhalených trestných činů s extremistickým podtextem souvisejí s tím, že policie začala rasově a extremisticky motivované trestné činy intenzivněji šetřit a vykazuje tak větší objasňenost.

Nárůst rasově motivovaného násilí souvisel s rozvojem rasistické a neonacistické větve hnutí skinheads. U zrodu rasistické větve hnutí stála kapela Orlík, která počátkem devadesátých let vystupovala například s písněmi Bílá liga, Bílý jezdec a S.O.S. Přestože byla činnost kapely ukončena již v roce 1991, patrně z obav jejich představitelů z narůstajícího násilí, které vystupování kapely provázelo, lze texty Orlíku právem považovat za základní ideologická východiska rasistických skinheads. Postupně se na území České republiky etablovaly skupiny organizovaných neonacistických skinheads.

pokračování na další straně

**Šikaují vaše dítě ve škole? Jste diskriminováni!
Volejte antidiskriminační linku 800 220 800.
Vaše diskriminace je naše starost!**

Rasově motivované násilí v ČR po roce 1989

- pokračování ze str. 9

První takovou skupinou byli Bohemia Hammerskins, kteří se soustředili především na organizování koncertů hudebních white-power kapel. V této činnosti je posléze vystřídal česká odnož mezi-národní organizace Blood and Honour a posléze uskupení Národní odpor. Koncerty neonacistických kapel jsou typické tím, že na nich dochází k propagaci nacismu, šíření rasové nenávisti a diskriminace. Také pořádání koncertů prošlo během devadesátých let vývojem. Na počátku byla běžná setkání, kterých se účastnilo několik set neonacistů včetně návštěvníků ze zahraničí, otevřeně se skandovaly texty vyzývající k násilí („Ku-Klux-Klan, Zabijem, Zabijem všechny“), byla na nich distribuována CD s rasistickými texty a policie jim nečinně přihlížela. Vlivem médií a nevládních organizací, které na nečinnost a pochybení policie vytrvale upozorňovaly, došlo ke snížení počtu neonacistických koncertů i ke snížení počtu jejich návštěvníků. Koncerty se konají stále více konspirativně, nedochází na nich k otevřené propagaci fašismu nebo nacismu, policie proti nim již několikrát zakročila. Přesto představují neonacistické koncerty místo, kde dochází k šíření myšlenek diskriminace, rekrutování nových příznivců a získávání peněz, které jsou dále používány k rozvoji rasistického hnutí.

foto: Tolerance a občanská společnost

Souvislost neonacistických koncertů s rasově motivovaným násilím je prokazatelná. Řada organizátorů a především osob starajících se o bezpečnost koncertů byla zadržena a odsouzena pro spáchání rasově motivovaného násilí. Organizátor neonacistických koncertů v západních Čechách J. B. je stíhán za napadení hostů romské zábavy, T. K., podílející se na pořádání koncertu ruské neonacistické kapely v srpnu 2003, byl stíhán v souvislosti s napadením skupiny Romů v Praze, J. T. participující na neonacistických koncertech v jižních Čechách napadl na Jesenícku romskou rodinu s malými dětmi.

Významnou roli v boji proti rasově mo-

foto: Tolerance a občanská společnost

tivovanému násilí hrály občanské iniciativy i jednotlivci (Jakub Polák, Markus Pape). Proti násilí a ideologii neonacistů začíná již v roce 1991 vystupovat především anarchistické hnutí a tzv. alternativní mládež, která se v důsledku toho sama stává terčem násilí ze strany pravicových extremistů.

V září roku 1993 byl kopnutím zezadu do hlavy zavražděn devatenáctiletý punker Filip Venclík. Zbytečná mladíková smrt iniciovala vznik Hnutí občanské solidarity a tolerance (HOST), které se v následujících letech zaměřilo na sledování rasismu a xenofobie v České republice. Hnutí vytvořilo rozsáhlou databázi rasově motivovaných útoků, které nebyly poškozenými nahlášený na policii a které tedy statisticky neexistovaly, takže se výsledná čísla od policejních statistik výrazně lišila. Díky této metodě byla policie nucena změnit svůj postoj vůči rasově motivovanému násilí a začít detailně šetřit motiv každého násilného trestného činu mezi příslušníky dvou etnik. Práce HOSTu a navazujícího sdružení Tolerance a občanská společnost se posléze projevila. Policie začala k šetření násilí motivovaného nenávistí k některé rase přistupovat aktivněji, skupiny nacistických skinheads byly do značné míry vytlačeny z ulice, společnost přestala tolerovat projevy rasově motivovaného násilí v jeho nejtvrdší podobě.

Změna atmosféry v celé společnosti je v současnosti zřejmá. Pravicoví extremisté jsou vytlačeni na její okraj, neonacistické koncerty jsou veřejně odsuzovány, rasově motivovaných útoků proti fyzické integritě osob bylo v loňském roce zaznamenáno pouze 15, tedy nejméně od roku 1990. Zájmy osob různého rasového, etnického, kulturního a sociálního původu hájí mnohá občanská sdružení. Stát vytváří integrační programy, policie disponuje styčnými důstojníky pro národnostní menšiny. Dochází k propojování různých kultur, žijeme na začátku multikulturní doby.

Přesto neustále dochází k projevům rasového násilí a diskriminace. Česká republika je na tom relativně dobře v porovnání s ostatními střeoevropskými státy, které mají pravicové extremisty v parlamentu. Ono relativně však může být pro jednotlivé oběti rasově motivovaného násilí významně bolestivé příslovce.

Klára Kalibová, Ondřej Cakl
Tolerance a občanská společnost

Co dělat v případě rasově motivovaného útoku

Pokud jste byl napaden/a

- zjistěte dostupné svědky vašeho napadení a další důkazní materiály (např. záznam pouličních bezpečnostních kamer)
- neprodleně navštivte lékaře a nechte zdokumentovat vaše zranění
- kontaktujte policii, podejte trestní oznámení:
 - pravdivě popište průběh útoku
 - zmiňte skutečnosti, které nasvědčují tomu, že útok byl motivován rasovou záští
 - uveďte všechny podstatné důkazní materiály
 - trvejte na zaprotokolování všech důležitých informací
 - pokud se obáváte o své zdraví a život nebo o zdraví a život svých blízkých, požádejte o možnost vypovídat jako utajený svědek
 - pokud vám vznikla újma na zdraví nebo majetková újma, vzneste proti pachateli nárok na náhradu škody
- pokud policie odmítá zabývat se vaším případem, kontaktujte státní zastupitelství nebo podejte trestní oznámení poštou
- kontaktujte některou z pomáhajících organizací (Bílý kruh bezpečí, Ligu lidských práv) a požádejte jí o právní pomoc
- pokud je to potřeba, vyhledejte psychologickou pomoc, která vám pomůže překonat následky rasově motivovaného útoku
- uvědomte si, že to nejste vy, kdo nese vinu za vaše napadení, nikdo vám nesmí ubližovat

Odmítli vás obsloužit v obchodě či v restauraci pro barvu vaší pleti? Jste diskriminováni! Volejte antidiskriminační linku 800 220 800.

Zajímá vás, co hýbe světem Romů?

Předplat'te si časopis Romano vodi a budete v obraze!

Každý měsíc dostanete přehledné informace o domácích i zahraničních událostech, rozhovory, reportáže, kulturu, sport a historii přímo do vaší schránky!

Romano vodi
romská duše

Cena výtisku je 20 Kč, pro předplatitele 18 Kč.
Předplatné na rok 2007 si můžete objednat na adrese:
Romea, o. s., Žitná 49, 110 00 Praha 1, tel./fax: 257 329 667,
nebo na www.romea.cz, či e-mailu: romea@romea.cz.

**JSTE NEZAMĚŠTNANÍ A NEBAVÍ VÁS SEDĚT DOMA?
CHCETE STUDOVAT, ALE FINANCE VÁM TO NEDOVOLUJÍ?
NEVÍTE, NA KOHO SE OBRÁTIT?**

**PRÁVĚ PRO VÁS
OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ROMEA
NYNÍ PŘIPRAVUJE**

INTERNETOVOU BURZU PRÁCE

**POMŮŽE VÁM
NAJÍT ZAMĚŠTNÁNÍ
NABÍDNE VÁM
REKVALIFIKAČNÍ KURZY
STUDENTŮM
PŘEHLED STÁŽÍ, STIPENDIÍ
A GRANTOVÝCH PROGRAMŮ.**

**OD ČERVNA 2006 VÁS
BUDEME PRAVIDELNĚ
INFORMOVAT NA ADRESE
WWW.BURZAPRACE.ROMEA.CZ
O AKTUÁLNÍCH PRACOVNÍCH
A STUDIJNÍCH NABÍDKÁCH.**

SE SVÝMI DOTAZY SE UŽ NYNÍ MŮŽETE OBRÁTIT NA EMAIL: BURZAPRACE@ROMEA.CZ A NA TEL.: 257 322 987
MŮŽETE ROVNĚŽ VYUŽÍT SLUŽEB NOVÉHO INTERNETOVÉHO CENTRA. KROMĚ VOLNÉHO PŘÍSTUPU NA INTERNET VÁM ZDE PORADÍ,
JAK SE ORIENTOVAT NA WEBU BURZY PRÁCE. TO VŠE ZDARMA! INTERNETOVÉ CENTRUM, MORAVSKÁ 43, PRAHA 2, 120 00

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM EU A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČR.

**NEBUĎTE LHOSTEJNÍ
KE VŠEM FORMÁM
NÁSILÍ A DISKRIMINACE!**

**DOKUMENTACE
INFORMACE
VZDĚLÁVÁNÍ A PREVENCE**

**NAVŠTIVTE WEBOVÉ STRÁNKY
WWW.RASISMUS.CZ**

Tolerance a občanská společnost, P.O.Box 125, 121 00 Praha 2
mail@rasismus.cz

**PROJEKT MONITORING
TOLERANCE**
A OBČANSKÁ SDRUŽENOST

**STALI JSTE
SE TERČEM
DISKRIMINACE?**

**NENECHTE SE DISKRIMINOVAT
a volejte bezplatnou
ANTIDISKRIMINAČNÍ LINKU:
800 220 800!**

PROVOZ LINKY:
PO - PÁ, 9:00 - 17:00
Mimo tento čas je v provozu hlasový záznamník.
Zanechte své jméno a tel. číslo, my se Vám ozveme!

ANTIDISKRIMINACE

Organizace zabývající se pomocí osobám vystaveným diskriminaci

Kancelář veřejného ochránce práv

Údolní 39, 602 00 Brno
e-mail pro podněty veřejnému ochránci práv a jejich doplnění: podatelna@ochrance.cz
fax podatelny: (+420) 542 542 112
informační linka: (+420) 542 542 888
sekretariát veřejného ochránce práv a zástupkyně veřejného ochránce práv: (+420) 542 542 777
fax: (+420) 542 542 772
zástupkyně sekretariátu: (+420) 542 542 666
fax: (+420) 542 542 662
e-mail: kancelar@ochrance.cz

Veřejný ochránce práv v České republice působí podle zákona k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí, vykonávajících státní správu, pokud je takové jednání v rozporu s právem, nebo i když právu neodporuje, ale je jinak vadné či nesprávné. Podle zákona je ochránce oprávněn se zabývat podněty, které směřují proti činnosti: Ministerstev a jiných správních úřadů s působností pro celé území státu a správních úřadů jim podléhajících, Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, orgánů územní samosprávy (tj. obce a kraje) při výkonu státní správy (nikoliv při výkonu samosprávy), obcí při výkonu státní správy, nikoli však tam, kde obce rozhodují ve vlastní působnosti, Policie České republiky s výjimkou vyšetřování, kdy působí v trestním řízení, Armády České republiky a Hradní stráže, Vězeňské služby České republiky, zařízení, v nichž se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova a ochranné léčení, orgánů soudu a státního zastupitelství při výkonu státní správy (zejména otázka průtahů v řízení, nečinnosti soudů a nevhodného chování soudců), nikoliv proti samotnému rozhodnutí státního zástupce nebo soudu.

Poradna pro občanství, občanská a lidská práva

Petrská 29/ 1168, 110 00 Praha 1
tel.: (+420) 222 809 406
e-mail: poradna@iol.cz
poradna@poradna-prava.cz

- provozuje informační a poradenskou linku www.diskriminace.cz,
- zaměřuje svoji činnost na právní poradenský servis pro potřeby jednotlivců, nevládních organizací i pracovníků státní správy,
- sleduje a analyzuje dodržování občanských a lidských práv a platné a připravované legislativní normy, zaměřuje se na návrhy a iniciování systémových řešení,
- dlouhodobě se věnuje problematice státního občanství, pobytu cizinců, diskriminace a rovných příležitostí.

Rada vlády ČR pro lidská práva

Vladislavova 4, 100 00 Praha 1 - Nové Město
tel.: (+420) 296 153 224, 296 153 107
web: www.vlada.cz/cs/rvk/rlp/uvod.html

Rada vlády České republiky pro lidská práva (dále jen Rada) je poradním orgánem vlády České republiky pro otázky ochrany lidských práv a základních svobod osob v jurisdikci České republiky. Sleduje dodržování a naplňování Ústavy České republiky, Listiny základních práv a svobod a dalších právních norem upravujících ochranu a dodržování lidských práv a základních svobod. Rada dále sleduje vnitrostátní plnění mezinárodních závazků České republiky v oblasti ochrany lidských práv a základních svobod.

Liga lidských práv

Sídlo v Brně: Bratislavská 31, 602 00 Brno
tel.: (+420) 545 210 446
fax: (+420) 545 240 012
e-mail: brno@llp.cz

Sídlo v Praze: Záhřebská 50, 120 00 Praha 2
tel.: (+420) 224 816 765
fax: (+420) 224 941 092
e-mail: [praaha@llp.cz](mailto:praha@llp.cz)

- prevence domácího násilí
- ochrana dětských práv
- prevence protiprávních sterilizací
- ochrana práv osob s duševní nemocí a mentálním postižením,
- zlepšení informovaného souhlasu pacientů,
- dodržování lidských práv policíí
- svoboda sdružování
- lidská práva ve vzdělání

Český helsinský výbor

Ostrovského 253/3, 150 00 Praha 5

Hlavní úřad ČHV

(Ženské domovy, 2. patro, č. dveří 231)
tel.: (+420) 257 003 500
fax: (+420) 257 323 508
Miroslav Krutina, zmocněnec ČHV
e-mail: sekr@helcom.cz
Věra Kučerová, grantová účetní
e-mail: vera.kucerova@helcom.cz
Ivana Pítová, grantová účetní
e-mail: ivana.pitova@helcom.cz

Rovné šance

Poradenské a analytické centrum ČHV
Ženské domovy, 2. patro, č. dveří 231, 228
tel./fax: (+420) 220 515 223
e-mail: pravni@helcom.cz
Vedoucí projektů v partnerství s Českým svazem žen Jana Chržová - koordinátorka
e-mail: sekr@helcom.cz

Český helsinský výbor je nevládní neziskovou organizací pro lidská práva. Hlavním posláním Českého helsinského výboru je především:

- sledování zákonodárné činnosti týkající se lidských a občanských práv,
 - monitoring stavu lidských práv v ČR se zvláštním důrazem na vybrané oblasti. Pravidelné vypracovávání zpráv o stavu lidských práv v ČR,
 - sledování situace těch skupin obyvatelstva, u nichž ochrana lidských práv vyžaduje zvláštní pozornost.
- Bezplatné právní poradenství jednotlivcům, jejichž lidská práva byla porušena, litigace.
- výchova k lidským právům, pořádání diskusí a seminářů s touto tematikou. Školící programy pro profesní skupiny i pracovníky a aktivisty nevládních organizací.

Romea, o. s.

romská mediální agentura

Žitná 49, 120 00 Praha 2

tel.: (+420) 257 329 667

Antidiskriminační linka: 800 220 800

e-mail: romea@romea.cz

antidiskriminace@romea.cz

Romea, o. s., se zabývá např. vydavatelskou a informační činností (měsíčník Romano vodi a Romský informační servis <http://romea.cz>), vytváří vzdělávací programy, působí v sociální oblasti a v neposlední řadě poskytuje právní poradenství obětem diskriminace. Na bezplatné Antidiskriminační lince 800 220 800 pracuje mladý tým připravený účinně pomoci při řešení případů diskriminace, k dispozici je i web: <http://antidiskriminace.romea.cz>.

